

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 2222191
Steller: M. Hoorn
Datum commissie: 7 oktober 2025
Datum raadsvergadering: 28 oktober

Team: ROB
Teammanager: Ronald Stöcker
Portefeuillehouder: A. Helling
E-mail: m.hoorn@hoorn.nl

Onderwerp

Evaluatie Nota participatie in de fysieke leefomgeving

Agendering

Ter besluitvorming

Bijlagen

1	Evaluatie Nota participatie in de fysieke leefomgeving
2	Samenvatting van interviews en gesprekken
3	Aangepaste Nota participatie in de fysieke leefomgeving
4	
5	

De raad besluit

Op basis van de evaluatie van de Nota participatie in de fysieke leefomgeving:

1. De Nota participatie in de fysieke leefomgeving (zaaknummer 2222191) vast te stellen.
2. De Nota participatie in de fysieke leefomgeving (zaaknummer 1916331) in te trekken.

Samenvatting

Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet heeft de raad de Nota participatie in de fysieke leefomgeving vastgesteld. Deze nota biedt processtappen voor participatie bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hoewel de nota procesmatig is, gaat het in de praktijk om concrete initiatieven met zichtbare effecten in de stad. Uit de evaluatie blijkt dat participatie inmiddels breed wordt erkend en dat ontwikkelaars hun verantwoordelijkheid hierin nemen. De uitvoering van participatie verschilt per situatie, het blijft immers maatwerk. De processtappen uit de nota zijn intern en extern nog onvoldoende bekend en vragen om betere uitleg. Met de evaluatie is de proefperiode om ervaring op te doen met het aanbieden van Nota's van Uitgangspunten voor ruimtelijke ontwikkelingen afgerond. En wordt de oorspronkelijk voorgestelde werkwijze gehanteerd. Participatie voorafgaand aan de eerste ronde van de omgevingstafel blijft gehandhaafd. Bij projecten is de fasering aangepast. Dit leidt tot enkele aanpassingen in de Nota participatie in de fysieke leefomgeving, maar verandert niets aan de participatiemomenten. Sinds het voorjaar van 2025 werkt het college met een intern adviesteam Participatie Ruimtelijke Ontwikkeling. Dit team geeft een vervolg aan de evaluatie van participatie onder bewoners en aan andere aanbevelingen uit de evaluatie.

1. Inleiding: reden van het voorstel

Aanleiding

Op 8 februari 2022 heeft de gemeenteraad de Nota participatie in de fysieke leefomgeving vastgesteld. Daarbij heeft de raad ook besloten om deze nota een jaar na inwerkingtreden van de Omgevingswet, dus in 2025, te evalueren.

Belang

Participatie is onmisbaar bij ruimtelijke ontwikkelingen, aanpassen van de omgevingsvisie en het wijzigen van het omgevingsplan. Deze nota geeft daar richting aan. Het is belangrijk dat deze nota actueel en werkbaar blijft, zodat participatietrajecten zo goed mogelijk ingericht worden.

Centrale vraag

Welke kaders stelt de raad voor participatie bij ruimtelijke ontwikkeling in Hoorn?

2. Beoogd maatschappelijk resultaat

De Nota participatie in de fysieke leefomgeving draagt bij aan de ontwikkeling van de stad, op een inclusieve, transparante en toekomstbestendige manier.

3. Bijdrage aan de duurzaamheidsambitie

Een participatieproces zorgt ervoor dat alle belangen in beeld worden gebracht, zodat de gemeente op basis van een belangenafweging tot besluitvorming kan komen. Duurzaamheidsbelangen horen hier ook bij.

4. Kaders

Omgevingswet

De Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie. De Omgevingswet stelt participatie verplicht voor gemeenten bij de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Bij het aanvragen van een omgevingsvergunning is participatie alleen verplicht voor die ontwikkelingen waarvoor de raad heeft bepaald dat participatie verplicht is. In alle gevallen geldt dat de gemeente niet aan initiatiefnemers kan opleggen hoe zij participatie moeten toepassen.

Nota participatie in de fysieke leefomgeving

Op 8 februari 2022 heeft de gemeenteraad de Nota participatie in de fysieke leefomgeving vastgesteld. Deze nota geeft richting aan participatie bij ruimtelijke ontwikkeling.

Raadsbesluit 8 februari 2022: Besluitvorming Nota participatie in de fysieke leefomgeving

De raad heeft het voorstel geamendeerd vastgesteld. Met de toevoeging dat de raad het college heeft gevraagd het eerste jaar de concept NvU altijd via een meningvormend voorstel te agenderen. Om zo ervaring op te kunnen doen met de Omgevingswet. En de aanpassing om participatie ook vóór de eerste ronde van de Omgevingstafel te laten plaatsvinden.

Bij dit raadsbesluit heeft de raad ook vastgesteld dat in onderstaande gevallen participatie verplicht is. Op basis van artikel 16, 55 lid 7 van de Omgevingswet wordt participatie verplicht gesteld ingeval het:

- een aanvraag om omgevingsvergunning betreft voor een activiteit die niet in het omgevingsplan past en waarvan de raad het adviesrecht van toepassing heeft verklaard;
- een project strijdig met het omgevingsplan is, waarvoor een Nota van Uitgangspunten dient te worden opgesteld.

5. Argumenten

Algemene bevindingen evaluatie Nota participatie in de fysieke leefomgeving

In bijlage 1 Evaluatie Nota participatie in de fysieke leefomgeving staat per onderdeel uit de nota een evaluatie. Nog niet met alle onderdelen is er veel ervaring opgedaan. De meeste aandacht in de evaluatie gaat naar participatie bij projecten en naar participatie bij initiatieven die langs de grote omgevingstafel gaan. Uit de evaluatie blijkt dat participatie inmiddels een bekend begrip is en dat de verantwoordelijkheid hiervoor wordt ervaren door ontwikkelaars. De uitvoering hiervan gebeurt op verschillende manieren. Participatie is immers maatwerk. Voor omwonenden is het belangrijk om vroegtijdig te weten wat ze op het gebied van participatie kunnen verwachten.

Uit de evaluatie blijkt dat de benoemde processtappen uit de nota nog onvoldoende bekend zijn bij organisatie, bestuur, bewoners en ontwikkelaars en beter uitgelegd kunnen worden.

De evaluatie is uitgevoerd door het interne adviesteam Participatie Ruimtelijke Ontwikkeling. Sinds het voorjaar van 2025 is dit adviesteam actief. Met dit team wordt de interne kwaliteitsbewaking geborgd. Het draagt bij aan een verdere professionalisering van participatie bij ruimtelijke ontwikkelingen in Hoorn. Er zijn verschillende praktische evaluatiepunten die het participatie adviesteam in de praktijk gaat toepassen en meeneemt in adviezen over bouwontwikkelingen. De daadwerkelijk inhoudelijke wijzigingen voor de Nota participatie in de fysieke leefomgeving staan bij de volgende kopjes vermeld.

Afronding proefperiode rondom aanbieden van Nota's van Uitgangspunten.

Bij het raadsbesluit van 8 februari 2022 heeft de raad aangegeven voor in ieder geval één jaar na inwerkingtreding van de Omgevingswet de Nota van Uitgangspunten bij bouwprojecten meningsvormend te willen bespreken. Om zo ervaring op te doen met de nieuwe Omgevingswet.

Uit de evaluatie blijkt dat het aanbieden van de Nota van Uitgangspunten (NvU) aan de raadscommissie sinds het vaststellen van de nota op verschillende manieren gebeurt. Bij een aantal dossiers is de NvU per brief gedeeld. In alle gevallen bestond de mogelijkheid voor de commissie om het dossier ter bespreking te agenderen. Van deze mogelijkheid is in 2022 één keer gebruik gemaakt. De overige informatieve brieven hebben niet geleid tot een agendering voor meningsvormende bespreking. Hieruit is te concluderen dat het college hierin de juiste afweging heeft gemaakt.

Zaaknummer	Ontwikkeling	Manier van aanbieden	Jaar
<i>Werkwijze vóór raadsbesluit over aanbieden van Nota van Uitgangspunten</i>			
1779875	Keern 39	Informatieve raadsbrief	2020
1816401	Hoorn de Vrijheid	Meningvormende bespreking commissie	2021
1873646	Huesmolen-zuid	Informatieve raadsbrief	2021
<i>Werkwijze na raadsbesluit over aanbieden van Nota van Uitgangspunten maar vóór inwerkingtreding Omgevingswet</i>			
1969463	Koopvaarder 1	Informatieve raadsbrief en daarna door commissie geagendeerd.	2022
1967166	Oude hockeyvelden / IKEC	Meningvormende bespreking commissie	2022
1956134	Dampten 4	Informatieve raadsbrief	2022
1938590	Buitenstad	Informatieve raadsbrief	2022
1943887	Jan Willemszstraat	Meningvormende bespreking commissie	2022
1740246	Nieuwe Steen 6	Informatieve raadsbrief	2022
2060605	De Compagnie 1	NvU vastgesteld door raad	2023

Werkwijze ná 1 januari 2024 inwerkingtreding Omgevingswet

2171453	Eikstraatkwartier	Meningvormende bespreking commissie	2024
2067804	Dovenetel (knarrenhof)	Informatieve raadsbrief	2024
2220344	Maelsonstraat 18-20	Meningvormende bespreking commissie	2025
2220344	Verlengde Lageweg	Informatieve raadsbrief	2025

Het verschilt per dossier of een meningvormende bespreking of informatieve brief het meest geschikt is. Daarom wordt voorgesteld, om zoals het oorspronkelijke voorstel, de afweging aan het college te laten om een Nota van Uitgangspunten meningvormend of met een informatieve brief aan te bieden aan de raadscommissie. Wanneer dit met een brief gebeurt, behoudt de raadscommissie de mogelijkheid om zelf de NvU te agenderen voor een meningvormende bespreking. In die gevallen waarbij de commissie een NvU agendeert, stopt het projectenproces tot behandeling van de NvU in de commissie. Zodat het college eventuele aandachtspunten alsnog in de NvU kan verwerken.

Dit is een pragmatische werkwijze die ervoor zorgt dat er vooruitgang wordt geboekt. Maar die ook borgt dat het gesprek in de raadscommissie wordt gevoerd over die ontwikkelingen die daarom vragen.

Participatie voorafgaand aan de eerste ronde van de Omgevingstafel handhaven

De raad heeft op 8 februari 2022 de Nota participatie gewijzigd vastgesteld. Met daarin de processtap dat het eerste participatiemoment al vóór de eerste ronde aan de Omgevingstafel plaatsvindt. Het voorstel is om dat te handhaven. Wel gaan we vóór het eerste participatiemoment met de initiatiefnemer in overleg, met de uitkomst van de intaketafel als uitgangspunt voor de initiatiefnemer. Er zijn 3 initiatieven die het proces van de grote omgevingstafel (hebben) doorlopen. Deze ervaring geeft nu geen aanleiding om het proces in de nota aan te passen. Ook de inzet van de participatiedeskunige wordt gecontinueerd.

Wijziging werkwijze bij projecten

Nadat de Nota participatie is vastgesteld, heeft een wijziging in de werkwijze bij projecten plaatsgevonden. De fasering is aangepast, waarmee ook de producten die opgeleverd worden, zijn verschoven in de fasering. In de aangepaste Nota participatie is de nieuwe fasering opgenomen. De aanpassing in de fasering betekent niet dat de participatiemomenten anders zijn geworden.

Redactionele aanpassingen en actualisatie

In de Nota zijn verschillende redactionele aanpassingen gedaan. De Nota is geschreven voordat de Omgevingswet inging. Met de kennis van nu zijn er enkele actualisaties gedaan.

Een vervolg op de evaluatie met ervaringen van bewoners

Ruimtelijke ontwikkelingen hebben een langere doorlooptijd. Er is op dit moment één project dat het volledige proces zoals beschreven in de nota heeft doorlopen. Daarom is er beperkt ervaring van bewoners opgehaald. Onder de vorige wetgeving van de Wabo werd bij projecten al uitvoering gegeven aan participatie. In de door de raad vastgestelde Nota participatie in de fysieke leefomgeving zijn deze eerdere ervaringen destijds meegenomen. Gezien de beperkte meetresultaten van bewonerservaringen wordt voorgesteld om een vervolg te geven aan de evaluatie van participatie bij projecten. Hoe dat gebeurt, zal nader worden uitgewerkt. Bij deze uitwerking wordt de input van onder meer Participatie Platform Hoorn meegenomen.

6. Maatschappelijk draagvlak en participatie

Voor de evaluatie heeft het adviesteam participatie niet alleen eigen ervaringen gebruikt, maar ook gesprekken gevoerd met:

- Projectmanagers
- Ontwikkelaars

- Participatie platform Hoorn
- Bewoners van een afgerond participatietraject
- De Wijde Blik, een participatiebureau dat bij verschillende participatietrajecten in Hoorn betrokken is geweest.

In de bijlagen zijn de resultaten van deze gesprekken te vinden.

7. Financiële gevolgen

Dit voorstel heeft geen financiële gevolgen voor het begrotingsresultaat. Uitgaande van de huidige inzet en ervaring worden de kosten gedekt vanuit kostenverhaal en/of het projectenbudget.

8. Communicatie

De digitale folders met uitleg over participatie bij projecten en de omgevingstafel worden aangepast met de actuele informatie uit de Nota participatie in de fysieke leefomgeving. Ook worden de aanpassingen doorgevoerd op de bouwprojectenwebsite, zodat ook inwoners kunnen zien hoe de werkwijze is. Bij participatieprocessen zorgt de gemeente ervoor dat zowel voor initiatiefnemers als bewoners de te nemen stappen, zoals beschreven in de nota, helder zijn. Het raadsbesluit wordt teruggekoppeld aan de verschillende partijen die betrokken zijn geweest bij de evaluatie.

9. Realisatie

De praktische evaluatiepunten neemt het participatie adviesteam mee in haar werkwijze en adviezen. Wanneer de resultaten van het vervolg op de evaluatie onder bewoners bekend zijn, worden deze gedeeld met de gemeenteraad. Als dit tot wijzigingen leidt in de nota, dan wordt dit in een raadsvoorstel aangeboden aan de raad.

Voor participatie op alle gebieden, dus niet alleen het ruimtelijke domein, worden voor 1 januari 2027 een visie op participatie en een participatieverordening gemaakt. De uitkomst hiervan kan ook richting gaan geven aan hoe participatie in het ruimtelijke domein plaatsvindt en dus effect hebben op de Nota participatie in de fysieke leefomgeving.

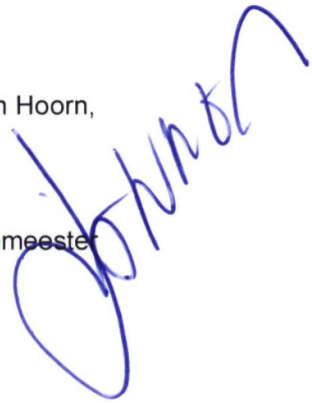
De evaluatie van de Nota participatie in de fysieke leefomgeving wordt opgenomen in de reguliere cyclus van beleidsevaluatie. Het beleid in het ruimtelijke domein wordt regelmatig geëvalueerd. Wanneer evaluaties tot gewenste aanpassingen leiden, volgt hiervoor een voorstel aan de gemeenteraad.

Hoorn, 09 SEP. 2025

het college van burgemeester en wethouders van Hoorn,

de secretaris,

de burgemeester